

รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา*

DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE MODEL OF THE PEOPLE IN SONGKHLA PROVINCE

มนต์เอก กิจธิคุณ*, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา

Monaek Kittikun*, Sitthipong Sitthiphatarapbha

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Srithammasokara Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: kittikun.monaek@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค วิเคราะห์องค์ประกอบและสร้างรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา โดยรวบรวมข้อมูลจากนักวิชาการ ข้าราชการ ผู้จัดการเลือกตั้ง นักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ สื่อมวลชน และประชาชน ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 27 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ในจังหวัดสงขลา พบว่า จังหวัดสงขลาที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่หลากหลายมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ที่ทำให้กลุ่มคนสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น มีอุปสรรคที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดประสิทธิภาพ จนทำให้ประชาธิปไตย ทุนนิยมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง 2) องค์ประกอบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบ ประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา ได้แก่ การให้ความเคารพและในสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น การให้ ความเคารพต่อความคิดเห็นของผู้อื่น การมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย และองค์ประกอบอื่น เช่น ทุนนิยม ผู้นำที่มีบทบาททางการเมือง และเทคโนโลยีการสื่อสารทางการเมือง และ 3) รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา ผ่านองค์ความรู้ที่เรียกว่า PCPM Model ได้แก่ P (Participation in Politics) คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง, C (Confidence in the Democratic System) คือ ความเชื่อมั่นต่อ ระบบประชาธิปไตย, P (Promoting Education and Political Literacy) คือ การส่งเสริมการศึกษาและการรู้เท่าทัน การเมือง และ M (Media and Communication) คือ บทบาทของสื่อและการสื่อสาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

Abstract

This research article is a qualitative study to analyzing the general conditions regarding problems and obstacles, examining the components, and develop a model of democratic political culture among the people of Songkhla Province. Data were collected from academics, government

officials, election managers, national and local politicians, military personnel, police officers, businesspeople, media professionals, and members of the public. In-depth interviews were conducted with 27 persons, and Focus group discussions were conducted with 10. The research instruments used were interview guides, and the data were analyzed using descriptive analysis. The findings revealed that: 1) The general conditions concerning problems and obstacles related to the democratic political culture of the people in Songkhla Province revealed that Songkhla has a diverse political culture. Technological advancements have enabled groups of people to access information and exchange political opinions more easily and rapidly. There are also obstacles arising from the ineffective enforcement of laws by relevant agencies, which has allowed capitalist democracy to drive changes in the political culture. 2) The components of the democratic political culture among the people of Songkhla Province include respect for the rights and freedoms of others, respect for differing opinions, and participation in democratic processes. Additional components include capitalism, politically active leadership, and political communication technologies. and 3) The model of democratic political culture among the people of Songkhla Province is conceptualized through the PCPM Model, which consists of the following key components: P = Participation in Politics, C = Confidence in the Democratic System, P = Promoting Education and Political Literacy, and M = Media and Communication.

Keywords: Political, Culture Democracy, Political Participation

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบบที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการปกครองผ่านการเลือกตั้งผู้แทน บางมุมมองอาจมีการกล่าวหาว่า ประเทศไทยมีลักษณะ “คณาธิปไตย” คือ ระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งปกครองโดยคณะบุคคลจำนวนน้อยของสังคม ได้แก่ กลุ่มผู้อาวุโส กลุ่มทหาร และกลุ่มปฎิวัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายและทิศทางของประเทศ แม้ว่าจะมีการเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบประชาธิปไตย แต่ในทางปฏิบัติอาจมีข้อจำกัดจากโครงสร้างและระบบที่มอบอำนาจให้กับกลุ่มเฉพาะมากกว่าประชาชนทั่วไป อันเนื่องมาจากโครงสร้างประชาธิปไตยไม่เข้มแข็ง และลักษณะสำคัญทางการเมืองไทย 3 ประการที่ขาดหายไปจากระบบ คือ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย 2) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) การเมืองภาคประชาชนที่เข้มแข็ง อธิบายความคิดความเข้าใจ และแนวทางแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังเป็นปัญหาอยู่มากในสังคม (อุไรวรรณ ธนสถิต, 2552)

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดทางภาคใต้ตอนล่างที่มีประชากรมากถึง จำนวน 1,422,816 คน (สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร, 2568) ประชาชนในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่มีความรู้ ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี และมีการรวมกลุ่มเพื่อกิจการสาธารณะสูง ให้ความสนใจทางด้านการเมืองค่อนข้างสูง ตัวอย่างเช่น กรณีชาวอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ต่อต้านโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย (ประชาไทออนไลน์, 2549) ทำให้เกิดการปะทะถึงขนาดใช้กำลังกับประชาชนที่ต่อต้านการประชาพิจารณ์ที่ไม่ชอบธรรมของภาครัฐ (วิชัย กาญจนสุวรรณ, 2546) หรือการขึ้นเวทีคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ปราศรัยหน้าศาลากลางจังหวัดสงขลาและร่วมเคลื่อนมวลชนขับไล่รัฐบาลเผด็จการรัฐสภาในกรุงเทพฯ และสงขลา - หาดใหญ่ (ผู้จัดการออนไลน์, 2556) นอกจากนี้

พบว่า ประชาชนยังให้ความสนใจในการเมืองเข้าใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น กรณีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2566 พบว่า มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสูงถึง 81.8 เปอร์เซ็นต์ (กรุงเทพมหานคร, 2566) ดังนั้น ในภาพรวมของจังหวัดสงขลา จึงพบว่า ประชาชนในจังหวัดสงขลาที่มีความตื่นตัวทางการเมือง ทั้งการเมืองภาคประชาชนและการเมืองเรื่องเลือกตั้งค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ เห็นได้ว่าอำนาจทางการเมืองนั้นถือว่ามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดสงขลา ทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่มีความเป็นอยู่อย่างไร จะมีความสมบูรณ์หรือความยากจน ล้ำหลัง ก็ขึ้นอยู่กับระบอบการเมือง

ดังนั้น การเมืองจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชน ประชาชนทุกคนต้องอยู่ภายใต้ระบอบการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย และต้องดำเนินชีวิตตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การพัฒนาการเมืองไทย มีข้อถกเถียงกันมาตลอดระหว่างระบบ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญกับพลเมือง อันหมายถึงประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ท่ามกลางบริบทสังคมโลกทุนนิยมไร้พรมแดน ซึ่งเป็นข้อมูลองค์รวมของการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น พบว่า ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนภาคใต้ มีความแตกต่างที่เด่นชัดในเรื่องเลือกตั้งที่มีความกล้าได้กล้าเสีย ชอบและศรัทธาใครแล้วไม่เปลี่ยนแปลง ยกเว้นไปทำเรื่องเสื่อมเสียก็จะไม่เลือกกลับมาอีกเลย การได้สิทธิพิเศษ ถือเป็นเรื่องอำนาจบารมี ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นการทำตามกฎหมายมากกว่าจิตสำนึก และยุทธศาสตร์พัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จะต้องมิกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นการเมือง แนวใหม่ สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ให้เป็นการเมืองภาคพลเมืองที่เข้มแข็ง มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร บ้านเมือง มีเวทีแลกเปลี่ยน จัดตั้งกลุ่มติดตามการดำเนินงานโครงการของรัฐในทุกระดับ และกิจกรรมสร้างจิตสำนึก สาธารณะแก่ชุมชน (วิศาล ศรีมหาโร, 2556) กล่าวคือ วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยกำลังเคลื่อนจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม แน่นนอนว่าในช่วงระยะของการเปลี่ยนผ่านของวัฒนธรรมทางการเมืองย่อมเผชิญกับการต่อต้านของกลุ่มวัฒนธรรมทางการเมืองเดิม แต่ถึงอย่างไรก็ตามต้องเดินไปข้างหน้าอยู่ที่ ภาวะของวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยเราจึงอยู่ในระหว่างการยืดหยุ่นดุจดุจดุกระซอกกันและกัน ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองเก่ากับวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่นั้นเอง

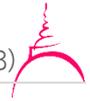
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่ศึกษาถึงวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหา อุปสรรค และองค์ประกอบเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา และนำมาสังเคราะห์สร้าง รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลาเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลาสู่การสร้างทักษะใหม่ในการดำเนินชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา
3. เพื่อสร้างรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยที่ใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สามารถให้ข้อมูลได้ชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ ข้าราชการ ผู้จัดการเลือกตั้ง นักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ สื่อมวลชน และประชาชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 27 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-end Questions) โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

3. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ

3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อกำหนดกรอบของแบบสอบถามและคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นดำเนินการออกแบบเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

3.2 การตรวจสอบเครื่องมือ นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา จากนั้นดำเนินการยื่นหนังสือเพื่อขอจริยธรรมในมนุษย์ และนำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิเพื่อให้นำไปใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 27 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเกี่ยวข้องกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มนักวิชาการ ข้าราชการ ผู้จัดการเลือกตั้ง นักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ สื่อมวลชน และประชาชนในพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์สังเคราะห์ ดำเนินการเรียบเรียงและนำเสนอเนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองมักใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน การวิจัยทางประวัติศาสตร์ และการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ พบว่า ประเทศต่าง ๆ มีแนวโน้มของวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ตามพาราไดม์ (Paradigm) PCPM Model ดังนี้ การมีส่วนร่วมในทางการเมือง (Participation in Politic) ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย (Confidence in the democratic system) การส่งเสริมการศึกษาและการรู้เท่าทันทางการเมือง (Promoting education and political literacy) สื่อและการสื่อสาร (Media and Communication)

1. แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง

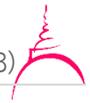
วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมไทยมีรากฐานมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองที่ได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังมาอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการอบรมกล่อมเกลากิจการทางการเมืองทั้งในระดับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และสื่อมวลชน ส่งผลให้บุคคลในสังคมมีแนวทางปฏิบัติที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวม การเมืองจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ไม่อาจแยกออกจากการดำรงอยู่ในสังคมได้ ประกอบด้วย หลายมิติ ได้แก่ ความเชื่อ ทัศนคติ ขนบธรรมเนียม และแบบแผนพฤติกรรมที่หล่อหลอมให้บุคคลมีมุมมองต่อระบบการเมืองอย่างมีแบบแผน ทั้งนี้กระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองอาศัยการเรียนรู้และการรับรู้ทางการเมือง ผ่านการมีส่วนร่วม การรับข้อมูล และการพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งต่อบทบาทของตนเองในฐานะพลเมือง ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ตามแนวคิดของอัลมอนต์และเวอร์บา ได้แก่ วัฒนธรรมแบบค้ำแคบ แบบไพร์ฟ้า และแบบมีส่วนร่วม โดยแต่ละประเภทสะท้อนระดับของการมีส่วนร่วมและความตระหนักรู้ทางการเมืองของประชาชนที่แตกต่างกันวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสำคัญในฐานะกลไกที่เสริมสร้างความชอบธรรมของรัฐ ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางการเมือง และช่วยขับเคลื่อนสังคมไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง สำหรับวิถีชีวิตทางการเมืองของคนไทยในภาพรวมยังมีลักษณะผสมผสานระหว่างค่านิยมดั้งเดิมกับแนวคิดสมัยใหม่ โดยปรากฏลักษณะของอำนาจนิยม ระบบเจ้านาย - ลูกน้อง การยึดมั่นในตัวบุคคล การเฉื่อยชาทางการเมือง ตลอดจนการแสดงออกผ่านสื่อในยุคใหม่ ซึ่งสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในมิติต่าง ๆ ในส่วนของภาคใต้ พบว่า มีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองที่โดดเด่น โดยเฉพาะการยึดมั่นในผู้นำที่มีคุณธรรม การแสดงออกทางการเมืองในชีวิตประจำวัน และความต้องการต่อระบบการเมืองที่ยุติธรรมและโปร่งใส ความเชื่อมโยงกับศาสนาและวัฒนธรรมยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในภูมิภาคนี้ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ การรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนทัศนคติทางการเมือง การยึดถือผู้นำที่มีความสามารถและตอบสนองต่อชุมชน ความผูกพันกับระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาเมือง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา และการตื่นตัวทางการเมืองที่เด่นชัด ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงพลังทางสังคมที่ส่งผลต่อการเมืองท้องถิ่นและการปกครองในระดับชาติ กล่าวคือ วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นองค์ประกอบที่มีพลานุภาพในการกำหนดทิศทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน ความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบนโยบายและพัฒนาระบบการเมืองให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคมไทย

2. องค์ประกอบของวัฒนธรรมทางการเมือง

การวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา พบว่า มีหลายองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตนในระบบประชาธิปไตย ดังนี้ มีหลายองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตนระบอบประชาธิปไตย 1) ความเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมายเคร่งครัด, การไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระ 2) การให้ความเคารพผู้อื่น ได้แก่ การยอมรับความแตกต่างโดยไม่แตกแยก แสดงความคิดเห็นโดยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพผู้อื่น และ 3) การมีส่วนร่วมในสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมค่านึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

3. สร้างรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

การศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และองค์ประกอบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา ทั้งจากแนวคิด ทฤษฎี ตำรา การสัมภาษณ์ การเสวนากลุ่ม ของผู้ทรงความรู้แล้วนั้น แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) ประชาชนสงขลาให้ความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ผ่านการแสดงความคิดเห็นในเวทีชุมชน

และสื่อออนไลน์ 2) มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย 3) การผสมผสานกับศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีบทบาทในการกำหนดค่านิยมทางการเมือง รักษาความสามัคคีในชุมชนผ่านกิจกรรมที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น 4) การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงออก ให้เป็นเวทีสำคัญสำหรับการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ทั้งในการสนับสนุนหรือวิพากษ์นโยบาย ทำให้เกิดการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมและการเมืองในวงกว้าง และ 5) ความเคารพต่อกฎหมายและการปฏิบัติตามกระบวนการทางการเมือง แม้จะมีความเห็นที่แตกต่างกัน ใช้วิถีทางที่เหมาะสมในกระบวนการทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะนี้เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ทั้งยังเป็นตัวอย่างที่ดีของวัฒนธรรมทางการเมืองที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

พบว่า ประชาชนในจังหวัดสงขลา วัฒนธรรมทางการเมืองมีความหลากหลาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นวิถีชีวิตของคนสงขลา ซึ่งสามารถมองเห็นได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งมีผู้มาใช้สิทธิ์เป็นจำนวนมาก และการเผยแพร่ความคิดเห็นทางการเมืองในชุมชนอย่างกว้างขวาง ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองในสงขลา 1) ความขัดแย้งทางการเมือง เนื่องจากความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย 2) ประชาชนเผชิญปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นกลางและครบถ้วน ส่งผลให้การตัดสินใจทางการเมืองของคนสงขลาไม่เบี่ยงเบน 3) การมีส่วนร่วมที่ไม่สม่ำเสมอ เกิดจากความไม่สนใจหรือความรู้สึกว่าการเมืองไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน และ 4) การรับรู้ของประชาชนต่อการเมืองที่ผิดพลาดหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับการเมืองและพรรคการเมือง ซึ่งอาจเกิดจากการกระจายข่าวลวง การสร้างภาพลักษณ์ของนักการเมือง บิดเบือนข้อเท็จจริง ในจังหวัดสงขลา มีวัฒนธรรมทางการเมืองมีความหลากหลายและซับซ้อน ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลและผลงานวิจัยสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ (บุญทอง) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลากองการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมือง พบว่า การกล่อมเกลากองการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อการเมืองซึ่งนำไปสู่การสร้างบุคลิกภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม การกล่อมเกลากองการเมืองเป็นกระบวนการทางสังคมทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ โดยมีตัวแทนของสังคมที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลากอง อาทิจ ครอบครวั กลุ่มเพื่อน สถานศึกษา ศาสนา เป็นต้น เพื่อให้บุคคลทราบถึงคุณธรรม อุดมคติบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ใช้อยู่ในสังคม ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในเชิงจิตวิทยาที่สังคมต้องการปลูกฝังให้เป็นอุดมการณ์ของสมาชิกในสังคมตามบริบทของแต่ละสังคมการเมือง (พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ (บุญทอง), 2562)

2. องค์ประกอบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตนในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1) ความเคารพกติกา ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายทำให้ระบบสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างเป็นระบบระเบียบและมีความยุติธรรม การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นวิธีที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเลือกผู้แทนที่พวกเขาเชื่อ ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประชาธิปไตย และ 2) ความเคารพผู้อื่น ได้แก่ การยอมรับความแตกต่างทุกคนมี

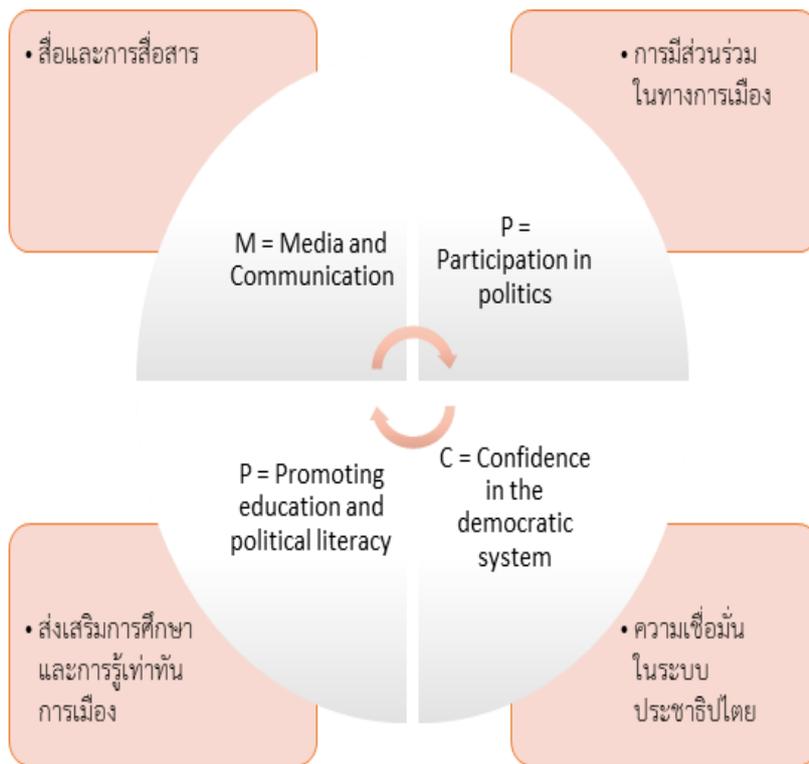
เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการดำเนินชีวิตตามความเชื่อและค่านิยมของตนเองโดยสันติวิธีโดยไม่ใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดที่สร้างสรรค์ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรวรรณ ปุริมาทร ที่ได้วิจัยเรื่อง พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น พบว่า การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นประกอบด้วย กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) การยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล 3) การเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย 4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง 5) การมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตน และมีความเชื่อมั่นในตนเอง 6) การมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ 7) การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ และ 8) การไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ (ไพรวรรณ ปุริมาทร, 2564)

3. สร้างรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

พบว่า วัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ ทศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก และจิตใจ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อ กระบวนการและระบบการเมือง ให้มีความหมายและเป็นระเบียบ วัฒนธรรมนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยทันที แต่ต้องมีการพัฒนา อบรมและบ่มเพาะประชาชน ประชาชนควรมีจิตใจที่ปรารถนาและมีจิตสำนึก ต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย วัฒนธรรมประชาธิปไตยควรสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน เพื่อให้เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ จันโสภา ที่ได้วิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย คือ กลุ่มหรือแผนของทศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกหรือจิตใจซึ่งจะมีผลทำให้กระบวนการทางการเมืองมีระเบียบและมีความหมายหรือเป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อกระบวนการหรือระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แท้จริงเกิดขึ้นได้ทันทีแต่ต้องมีการพัฒนาและศึกษาอบรม หรือบ่มเพาะประชาชนใน ระบอบประชาธิปไตยจน วัฒนธรรมทางการเมืองสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนของประเทศนั้น ๆ ประชาชน ต้องมีจิตใจปรารถนาในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกหรือวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยวัฒนธรรมทางการเมืองที่กฎหมายกำหนด (ศิริลักษณ์ จันโสภา, 2566)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา เรียกว่า PCPM Model ดังนี้ 1) P (Participation in Politics) หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อมีบทบาทและอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ 2) C (Confidence in the Democratic System) หมายถึง ความเชื่อมั่นต่อระบบประชาธิปไตย ได้แก่ การที่ประชาชนมีความไว้วางใจและเชื่อว่าระบบประชาธิปไตยสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ 3) P (Promoting Education and Political Literacy) หมายถึง การส่งเสริมการศึกษาและการรู้เท่าทันการเมือง ได้แก่ การให้ความรู้และทักษะแก่ประชาชน เพื่อให้เข้าใจระบบการเมือง บทบาทของตนในสังคม สิทธิและหน้าที่ของประชาชน และการประเมินข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจรรย์ญาณ และ 4) M (Media and Communication) หมายถึง บทบาทของสื่อและการสื่อสาร ได้แก่ การที่สื่อมวลชนและการสื่อสารมีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสาร กัดดันรัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ และยังมี การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง สามารถเขียนใน ดังรูปโมเดล

ภาพที่ 1 PCPM Model รูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า สภาพทั่วไปของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดสงขลาสะท้อนถึงความหลากหลายและเอกลักษณ์ของชุมชนประชาชนในพื้นที่ โดยประชาชนจังหวัดสงขลา มีความตื่นตัวทางการเมืองและมีการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างสูง องค์ประกอบของวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดสงขลา นั้น ประกอบด้วย หลายปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นผ่านการปฏิบัติตามกฎหมายและการยอมรับความเสมอภาคในสังคม ความเคารพความคิดเห็นที่หลากหลายโดยใช้สันติวิธีในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเมืองด้วยความรับผิดชอบและเคารพสิทธิผู้อื่น รวมถึงปัจจัยเสริมอย่างบทบาทของทุนในการสนับสนุนการเลือกตั้งผู้นำทางการเมือง และการใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนการเมืองในยุคปัจจุบัน โดยภาพรวม วัฒนธรรมทางการเมืองในจังหวัดสงขลาสะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างประชาชนและกลไกต่าง ๆ ที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องและมั่นคง จึงได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง ผ่านการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง ส่งเสริมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 2) พัฒนาความเชื่อมั่นต่อระบอบประชาธิปไตย ด้วยการสนับสนุนให้มีการเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง และให้ข้อมูลที่ต้องการและเป็นกลางเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย 3) ส่งเสริมการศึกษาและการรู้เท่าทันการเมือง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนและชุมชนที่เน้นการให้ความรู้ มีการพัฒนาทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย จัดอบรมและสัมมนาหลักสูตรระยะสั้นด้านการเมืองและการตัดสินใจทางการเมืองสำหรับประชาชนอย่างกว้างขวางทั่วถึง และ 4) บทบาทของสื่อและการสื่อสาร ด้วยการจัดให้มีการส่งเสริมการสื่อสารที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง สนับสนุนสื่อที่เป็นกลางและมีความรับผิดชอบ มีจรรยาบรรณ และจริยธรรมสื่อมวลชน

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). อัปเดตผลการเลือกตั้ง 2566 สงขลา. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1068362>
- ประชาไทออนไลน์. (2549). รายงานข่าวการเมืองกลุ่มค้านทอก้าชดิ่งพันธมิตรต้านท่าเรือน้ำลึกจะนำ. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://prachatai.com/journal/2006/06/8798>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2556). รายงานทันเหตุการณ์ กปปส.สงขลา เปิดเวทีรวมพลคนสงขลาขับไล่รัฐบาล. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://shorturl.asia/qg6su>
- พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ (บุญทอง). (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลารากการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมือง. วารสารปัญญาปณิธาน, 4(1), 33-49.
- ไพรวรรณ บุริมาตร. (2564). พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น. วารสาร มจร พุทธิปัญญาปริทรรศน์, 6(1), 120-130.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ฉบับออนไลน์. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- วิชัย กาญจนสุวรรณ. (2546). “โครงการก่อสร้างอุโมงค์ลอดทะเลสาบ: บทเรียนการแก้ปัญหาความขัดแย้งของชาวสงขลาโดยสันติวิธี”, ใน เอกสารประกอบการสัมมนา. สงขลา: เครือข่ายศึกษากาจัดการความขัดแย้งแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- วิศาล ศรีมหาวโร. (2556). สังคมวิทยาการเมืองการปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร.
- ศิริลักษณ์ จันโสภา. (2566). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร. วิทยาเขตอีสาน, 4(2), 98-102.
- สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎร. (2568). จำนวนประชากรพื้นที่จังหวัดสงขลา เดือนกุมภาพันธ์ 2568. เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://shorturl.asia/a6jQd>
- อุไรวรรณ ธนสถิต. (2552). “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย”. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 7(3), 1-34.